

ΕΚΘΕΣΗ ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΔΡΟΜΗ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Π.Ο. ΤΟΥ Γ/ΣΙΟΥ ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΟ
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ ΣΤΙΣ 11-12/4/2003



Διβάρια και γαΐτες στην λιμνοθάλασσα της Κλείσοβας

Η Εκδρομή

Οι μαθητές της Β και Γ τάξης του Γ/σίου Αγ.Γεωργίου μετά από συζήτηση και αντίστοιχη ενημέρωση για τους υγρότοπους της Δυτ.Στερεάς από τους υπεύθυνους για την Π.Ε. καθηγητές μας, αποφασίσαμε να επισκεφτούμε μέσα στα πλαίσια της περιβαλλοντικής μας εκδρομής τον νομό Αιτωλοακαρνανίας. Έτσι μετά από τις προβλεπόμενες διαδικασίες, 18 από αυτούς τους μαθητές με συνοδούς καθηγητές τους κ. Ραβανό Ν. και Παπαλάμπρο Χ. ξεκίνησαν την προγραμματισμένη διήμερη εκδρομή τους για το Μεσολόγγι το πρωί της Παρασκευής 11/4/03.

Μετά από μία σύντομη στάση στην Ναύπακτο και λίγο πριν φτάσουμε στο Μεσολόγγι μας δόθηκε η ευκαιρία να παρατηρήσουμε την κοιλάδα του ποταμού Εύηνου. Η επόμενη στάση μας ήταν στο Κέντρο Πληροφόρησης Υγροτόπων Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού, πριν το νησάκι του Αιτωλικού. Εκεί παρατηρήσαμε την πλούσια έκθεση και ενημερωθήκαμε σχετικά από την υπεύθυνη του κέντρου κ. Αν.Ρούσση την οποία ευχαριστούμε πολύ για την πολύτιμη βοήθειά της, για την ξενάγηση που μας έκανε στην λιμνοθάλασσα, στην περιοχή των εκβολών του Αχελώου και στο δάσος του Φράξου, καθώς και για το υλικό που μας διέθεσε .



**Στο κέντρο πληροφόρησης
υγροτόπων**



Φεύγοντας από το Κέντρο Πληροφόρησης και περνώντας από τον πόρο της λιμνοθάλασσας του Αιτωλικού κατευθυνθήκαμε προς τις αμμοθίνες και τον υγρότοπο του Λούρου κοντά στις εκβολές του ποταμού Αχελώου. Εντύπωση μας έκανε το πλάτος και ο όγκος του νερού του ποταμού κοντά στις εκβολές του. Στην παραλία παρατηρήσαμε την μεγάλη ποικιλία κοχυλιών καθώς και κάποια σπάνια φυτά όπως τα κρινάκια της θάλασσας. Κατά την επιστροφή σταματήσαμε για να

παρατηρήσουμε – ακόμα και με τηλεσκόπιο ή και με κιάλια – την μεγάλη ποικιλία υδρόβιων πουλιών, όπως ερωδιούς (τοικνιάδες, σταχτοτοικνιάδες), φαλαρίδες, τα απειλούμενα με εξαφάνιση γλαρόνια, τις σπάνιες και παράξενες χαλκόκοτες και πολλά άλλα.



Στον υγρότοπο του Λούρου



Παρατηρώντας τις χαλκόκοτες

Πρέπει να σημειώσουμε ότι παρ'όλο που η περιοχή αυτή είναι προστατευόμενη και απαγορεύεται σ'αυτήν το κυνήγι, μπορεί να δει κάποιος πλήθος από άδειους κάλυκες πεταμένους εδώ και 'κει.

Επιστρέφοντας προς το Μεσολόγγι μας περίμενε μία πολύ ευχάριστη έκπληξη: Η επίσκεψή μας στο μοναδικό και πανέμορφο δάσος του Φράξου, ανακηρυγμένο μνημείο της φύσης το οποίο δυστυχώς δεν τυγχάνει και της αντίστοιχης προστασίας από κάποιους – λίγους ελπίζουμε – ανθρώπους.



Ο Αχελώος κοντά στις εκβολές



Η Π.Ο. στο δάσος του Φράξου

Μετά από λίγη ξεκούραση στο ξενοδοχείο μας στο Μεσολόγγι περιηγηθήκαμε τον ιστορικό Κήπο Των Ηρώων με τις ντάπιες και τα μνημεία του, και ακολούθησε η επίσκεψή μας στο γραφικό νησάκι “Τουρλίδα” στην λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου την ιδανικότερη ώρα, αυτήν του ηλιοβασιλέματος. Εκεί κοντά είδαμε αλυκές και αρκετά διβάρια (περι-

φραγμένοι χώροι με ψάρια). Η πρώτη μέρα της εκδρομής μας, λίγο κουραστική αλλά γεμάτη με πολύ ενδιαφέρουσες και μοναδικές εμπειρίες τέλειωσε με μία βραδυνή βόλτα στην γραφική πόλη του Μεσολογγιού.

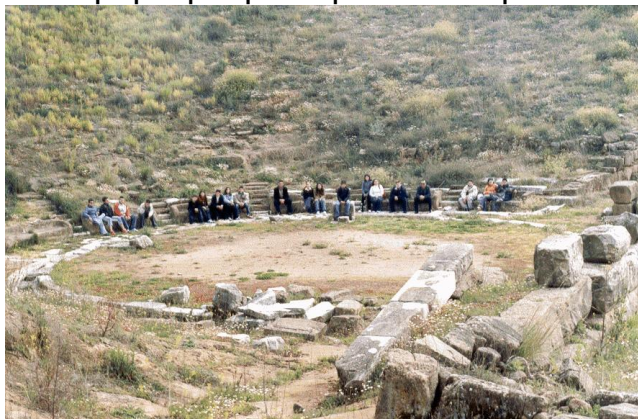


Η Π.Ο. στον Κήπο Των Ηρώων Η λιμνοθάλασσα από την Τουρλίδα

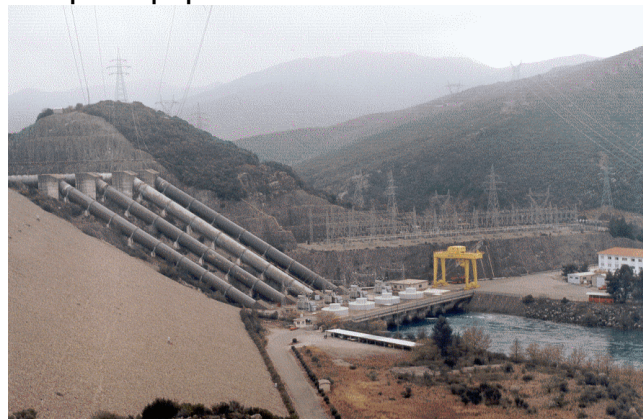
Το επόμενο πρωινό – Σάββατο 12/4 – μας βρήκε στον δρόμο για τον Στράτο. Περνώντας από τα εντυπωσιακά στενά της Κλεισούρας δεν είχαμε την τύχη να δούμε κάποιους από τους λίγους γυπαετούς που έχουν απομείνει και που το μέρος αυτό είναι ένα από τους χαρακτηριστικούς βιοτόπους τους. Λίγο πιο κάτω και προς τα Δυτικά η λίμνη Λυσιμαχία.

Η πρώτη μας επίσκεψη έγινε στο αρχαίο θέατρο του Στράτου, έναν από τους πολλούς αρχαιολογικούς χώρους που υπάρχουν στην περιοχή και το σημαντικότερο πολιτιστικό και διοικητικό κέντρο των αρχαίων Ακαρνάνων.

Ανεβαίνοντας προς τα Βόρεια και παράλληλα με την τεχνητή λίμνη του Στράτου και τον ποταμό Αχελώο φτάσαμε στον υδροηλεκτρικό σταθμό Καστρακίου. Εκεί ξεναγηθήκαμε από ειδικούς στο φράγμα και στο εσωτερικό του Υ.Η.Σ. Εντυπωσιακή και πολύ όμορφη ήταν και η αντίστοιχη τεχνητή λίμνη ανάμεσα στα βουνά που την περιβάλλουν.



***Η Π.Ο. στο αρχαίο θέατρο
Στράτου***



***Το φράγμα και ο Υ.Η.Σ.
Καστρακίου***

Παίρνοντας πλέον τον δρόμο της επιστροφής κάνουμε στάση για μεσημεριανό φαγητό στις όχθες της λίμνης Τριχωνίδας στο χωριό Βαρειά, ανάμεσα σε ένα πολύ γραφικό και ξεχωριστό περιβάλλον. Αυτό που εντυπωσιάζει περισσότερο εδώ εκτός από την πλούσια χλωρίδα και πανίδα, είναι το μέγεθος της λίμνης η οποία είναι και η μεγαλύτερη της χώρας μας.



Οι μαθητές στον ΥΗΣ Καστρακίου



Στις όχθες της Τριχωνίδας

Αφού διασχίσαμε την πανέμορφη και αμόλυντη Ορεινή Ναυπακτία και αφού περάσαμε για μία ακόμα φορά πάνω από τον ποταμό Εύηνο, κάναμε την τελευταία στάση μας στην Ιτέα πριν φτάσουμε το βράδι στον Αγ.Γεώργιο, μπορεί λίγο κουρασμένοι αλλά χαρούμενοι και γεμάτοι από όμορφες και μοναδικές εντυπώσεις.

Τέλος θέλουμε να ευχαριστήσουμε τον οδηγό μας και τους καθηγητές μας που οργάνωσαν και μας συνόδευσαν σ'αυτήν την εκδρομή, καθώς και όλους όσους συνετέλεσαν με οποιοδήποτε τρόπο στην διεξαγωγή της, και ευχόμαστε όλες οι περιβαλλοντικές εκδρομές να είναι πράγματι περιβαλλοντικές και να προσφέρουν κάτι ουσιαστικό και κάτι παραπάνω από τις κοινές σχολικές εκδρομές.

Η Π.Ο. του Γ/σίου Αγ.Γεωργίου 6/5/2003

Στην Περιβαλλοντική Ομάδα συμμετέχουν οι παρακάτω μαθητές
κατά τάξη και κατά αλφαβητική σειρά.
(Κάποιοι από αυτούς για λόγους ανεξάρτητους από την θέλησή τους
δεν μπόρεσαν να συμμετάσχουν στην εκδρομή.)

Β' τάξη

Κακοσούρης Χρήστος
Καλαμπαλίκη Μαρία
Καράντζαλη Χαρίκλεια
Κατσαρός Λουκάς
Κατσιμίκια Δήμητρα
Κεφαλάς Ηλίας
Κόντος Παναγιώτης
Κουτσοπούλου Δήμητρα
Νταλιάνης Κώστας
Ξηρού Μαρία
Παβέλκιεβιτς Μιλένα
Τοπολιάτης Γιώργος
Χαρογιάννης Μάριος

Γ' τάξη

Γκαλαμέλου Ελένη
Δημητρέλλος Γιώργος
Καλλίνωσης Σταύρος
Κατσικογιάννης Ηλίας
Κεφαλάς Βασίλης
Κεφαλάς Σάββας
Κουτσόπουλος Γιώργος
Λάϊος Θανάσης
Μπίμη Ελισάβετ
Νταλιάνης `Ακης
Νταλιάνης Δημήτρης
Ντίας Λουκάς
Σαϊπά `Ευη
Σαϊπά Χρύσα
Σουλιώτη Ζαφειρία
Στρογγύλης Σπύρος
Χονδρού Μαριάννα
Χουσιάδα `Εφη
Υπεύθυνοι καθηγητές
Παπαλάμπρος Χρήστος (ΠΕ04)
Ραβανός Νίκος (ΠΕ03)



■ ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΣΗ ΡΑΜΣΑΡ

Η τεράστια οικολογική σημασία των υγροτόπων έχει πια παγκόσμια αναγνωριστεί. Αρκετοί απ' αυτούς προστατεύονται με εθνικές νομοθεσίες ή/και με διεθνείς συμβάσεις, όπως είναι η "Σύμβαση για τους Υγρότοπους Διεθνούς Σημασίας ως Ενδιαιτήματος για Υδρόβια Πουλιά", πιο γνωστή ως "Σύμβαση Ραμσάρ" (1971). Η Σύμβαση, που έχει συνυπογραφεί και από τη χώρα μας, χαρακτηρίζει 11 από τους ελληνικούς υγρότοπους ως βιότοπους που χρειάζονται ειδική προστασία.

Στην ίδια σύμβαση ορίζεται πως υγρότοποι είναι:

"Περιοχές που αποτελούνται από έλη ή βάλτους, συγκεντρώσεις νερού φυσικές ή τεχνητές, πρόσκαιρες ή μόνιμες (σταθερές), με νερό στάσιμο ή τρεχούμενο, γλυκό ή υφάλμυρο ή αλμυρό, συμπεριλαμβάροντας και τις θαλάσσιες περιοχές που το βάθος τους κατά την άμπωτη δεν ξεπερνά τα 6 μέτρα".

Η διαχείριση των υγροτόπων χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή εξαιτίας της μεγάλης αξίας και της σημασίας τους. Σωστή διαχείριση σημαίνει ολόπλευρη γνώση τους και, ακόμα, υπεύθυνη πληροφόρηση κι εκπαίδευση του κοινού ώστε ν' αναγνωρίσει την πολύπλευρη προσφορά τους, να τους αγαπήσει και να τους προστατεύσει.



■ ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΥΗΝΟΥ - ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ - ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ - ΑΧΕΛΩΟΥ

Στη νοτιοδυτική άκρη της Στερεάς Ελλάδας, εκεί όπου ενώνονται με τη θάλασσα ο Αχελώος κι ο Εύηνος, απλώνεται ένας από τους πιο σημαντικούς υγρότοπους της χώρας μας. Ενδιαίτημα καθοριστικό για την επιβίωση χιλιάδων πουλιών, έχει ενταχθεί στη Σύμβαση Ραμσάρ και στις περιοχές ειδικής προστασίας της ορνιθοπανίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συνύπαρξη τριών στοιχείων (γλυκά και θαλασσινά νερά και στεριά) έχει γεννήσει ένα πλήθος από βιότοπους.

Τα υψώματα που περιβάλλουν την περιοχή, οι μικροί διάσπαρτοι λόφοι και οι νησίδες, στα δυτικά, προσθέτουν στη συνολική αξία της περιοχής.

Οι λιμνοθάλασσες κι οι πεδινές εκτάσεις δημιουργήθηκαν στο πέρασμα πολλών χλιετηρίδων καθώς οι δύο ποταμοί γέμιζαν με τις προσχώσεις τους την καταβύθιση που έγινε στην περιοχή εξαιτίας ενός παλαιότατου ρήγματος στον φλοιό της γης. Τα υλικά που μεταφέρει ο Αχελώος ως τις εκβολές του διασκορπίζονται προς δύο κύριες κατευθύνσεις: μία προς τα βορεινά και μία προς τα ανατολικά, όπου χάρη στα θαλασσινά ρεύματα, δημιουργούνται οι επιμήκεις αμμονησίδες.

Παρ' όλο που οι ανθρώπινες παραγωγικές δραστηριότητες (αποστράγγιση εδαφών και απόδοσή τους στη γεωργία, αλυκές) περιόρισαν δραματικά την έκταση του υγρότου, η περιοχή κατορθώνει και διατηρεί τη μοναδική βιολογική, οικολογική κι αισθητική της αξία. Ας γνωρίσουμε μερικούς από τους πιο χαρακτηριστικούς της βιότοπους:

Ποτάμιοι και παραποτάμιοι βιότοποι

Ο Αχελώος, ο Εύηνος κι οι εκτάσεις που κατακλύζουν με τα νερά τους, δημιουργούν βιότοπους με χαρακτηριστική βλάστηση, που αποτελείται από φυτά που προτιμούν τα γλυκά νερά: ιτιές, φράξους, φτελιές, πικροδάφνες, καλαμιές, κ.ά.

Κάποτε εδώ σχηματίζονταν εκτεταμένα δάση που αποψιλώθηκαν στο μεγαλύτερο μέρος τους για να δημιουργηθεί καλλιεργήσιμη γη. Στο Λεσίνι υπάρχει το απομεινάρι (600 στρέμματα) από ένα μεγαλύτερο αμιγές δάσος φράξου, που προστατεύεται ως "Μνημείο της Φύσης". Παρόλη τη συρρίκνωσή τους, οι παραποτάμιοι βιότοποι εξακολουθούν να προσφέρουν φιλοξενία σε πολλά ζώα (έντομα κι άλλα αρθρόποδα,

γλυκόψαρα, πρασινοβάτραχους, νεροχελώνες, καναλόφιδα, βίδρες).



Λιμνοθάλασσες

Υπάρχουν 9 λιμνοθάλασσες, με μεγαλύτερες του Μεσολογγίου, του Αιτωλικού και της Κλείσοβας. Η αλατότητά τους καθώς και τα φυτά που ζουν μέσα ή στις όχθες τους ποικίλουν ανάλογα με την επίδραση του θαλασσινού ή του γλυκού νερού.

Η περιοχή είναι ξακουστή από παλιά για τα ψάρια της. Ο άνθρωπος, αξιοποιώντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των λιμνοθαλασσών, τις μετέτρεψε σε φυσικά ιχθυοτροφεία. Σήμερα, η τοπική αλιευτική παραγωγή είναι από τις πιο υψηλές στη χώρα. Εκεί όπου εισρέουν γλυκά νερά, ζουν ψάρια, όπως ο κυπρίνος κι η πεταλούδα, ενώ μέσα στις λιμνοθάλασσες ζουν ο γοβιός, το χέλι, το λαβράκι, ο κέφαλος, η τσιπούρα, κ.ά.

Ο χώρος προσφέρει καλό κατάλυμμα και άφθονη τροφή σε πάρα πολλά είδη από παρυδάτια και υδρόβια πουλιά.



Γλυκόβαλτοι, αλμυρόβαλτοι και λασποτόπια

Στους βάλτους με τα γλυκά νερά επικρατεί το αγριοκάλαμο κι η ψάθα. Θα τους βρούμε π.χ. στα πιο πολλά αποστραγγιστικά κανάλια, στ' ανατολικά της λιμνοθάλασσας του Αιτωλικού, κ.α. Οι καλαμιώνες και τα ψαθοτόπια συμβάλλουν στην ανακύκλωση των θρεπτικών συστατικών, αποτελώντας, παράλληλα, και αξιόλογο καταφύγιο για την άγρια ζωή.

Πολλές είναι οι διαβαθμίσεις από γλυκόβαλτο σε αλμυρόβαλτο. Πραγματικούς, όμως, αλμυρόβαλτους θ' ανακαλύψουμε εκεί όπου τα εδάφη περιέχουν πολύ αλάτι εξαιτίας των νερών που τα κατακλύζουν κατά την πλημμυρίδα. Η επιφάνεια μερικών ξεραίνεται το καλοκαίρι ενώ σε άλλους το έδαφος συνεχώς διαβρέχεται και, άρα, η βλάστηση είναι πιο πλούσια.

Στους αλμυρόβαλτους ζουν φυτά ανθεκτικά στο αλμυρό νερό - τα αλόφυτα, όπως η σαλικόρνια- μα και αλμυρίκια και βούρλα. Στην ιλύ των λασποτόπων, που τους απαντάμε σ' αρκετές ακτές των λιμνοθαλασσών, κοπάδια από πουλιά, κυρίως χαραδριόμορφα, αναζητούν την τροφή τους (αχιβάδες, σκουλήκια, κ.ά.).

Αμμοθίνες

Στις εκβολές του Αχελώου βρίσκονται οι μεγάλες αμμοθίνες, με πλάτη που κατά τόπους φθάνουν τα 800 μέτρα! Από τη θάλασσα προς το εσωτερικό, συναντάμε ζώνες από αμμόλοφους που διαδέχονται ο ένας τον άλλο, διαφέροντας κυρίως στην επίδραση του υπόγειου θαλασσινού νερού και, άρα, στη βλάστηση. Γενικά, εδώ ζουν φυτά ανθεκτικά στο αλάτι, όπως το θαλασσινό ερύγγιο, η καλυστεγία κι ο κρίνος της θάλασσας.

Λόφοι και βουνά

Σε σχέση με τη θέση τους στον υγρότοπο, υπάρχουν λόφοι διάσπαρτοι στο χώρο των εκβολών που κάποιοι δεν είναι παρά το υψηλότερο μέρος από τις νησίδες που ενώθηκαν με τη στεριά, λόφοι διάσπαρτοι στον συνολικό υγρότοπο με ποικίλης μορφής βλάστηση, καθώς και λόφοι και βουνά στον κατεχοχήν χερσαίο χώρο με βλάστηση από δασική ως φρυγανική.

Τόποι ιδανικοί για τα πολλά αρπακτικά πουλιά μα και καλό καταφύγιο για τα άφθονα αμφίβια και ερπετά, για την αλεπού, τον ασβό, το κουνάβι, τη νυφίτσα, το λαγό και τις πάρα πολλές νυχτερίδες που τρέφονται με τα έντομα του υγρότοπου.

Καλλιεργημένες περιοχές

Παρ' όλο που η γη, εύφορη χάρη στις προσχώσεις, καλλιεργήθηκε για αιώνες εντατικά, παραμένουν ανάμεσα στους μάλλον μικρούς κλήρους τμήματα με φυσική βλάστηση από αγριοκάλαμα, αλμυρίκια και βούρλα. Οι καλλιέργειες στους γύρω λόφους και στους πρόποδες των βουνών έχουν αλληλεπίδραση πιο στενή με τους γύρω φυσικούς βιότοπους. Στους αγρούς ζουν πλήθη από βατράχια και χελώνες. Κι εδώ βρίσκουν πλούσια τροφή ο σκαντζόχοιρος, η νυφίτσα κι ο ασβός.

Προσεγγίζοντας τον τόπο, ας έχουμε πάντα κατά νου τη θεμελιώδη αξία του για τη ζωή.



